

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG5950038

ชื่อโครงการ: การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของจังหวัดตราดเพื่อเชื่อมโยงสู่กัมพูชาและเวียดนาม

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและรวบรวมทรัพยากรทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนของจังหวัดตราดเพื่อเชื่อมโยงสู่กัมพูชาและเวียดนาม และประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อนำไปสู่การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนของจังหวัดตราดเพื่อเชื่อมโยงสู่กัมพูชาและเวียดนาม กลุ่มเป้าหมายแก่บุคคลที่เป็นคนสำคัญ (Key informant) จำนวน 139 คนในพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และพื้นที่จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 29 ชุมชนของจังหวัดตราด และ 7 ชุมชนของพื้นที่กัมพูชาและเวียดนาม เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง แบบสอบถาม แบบทดสอบ การสนทนากลุ่ม การระดมความคิดเห็นในเวทีสาธารณะ (Public hearing) ข้อมูลจากแบบทดสอบวิเคราะห์ด้วยคำร้อยละ ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การระดมความคิดเห็นในเวทีสาธารณะวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนในจังหวัดตราดที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีจำนวน 29 ชุมชนในพื้นที่ 7 อำเภอ มีความรู้ในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน คนส่วนใหญ่รู้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการจัดการโดยชุมชนและเพื่อชุมชน คนในชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน มีเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม แต่ยังมีคนอีกร้อยละ 58.2 ที่เข้าใจผิดคิดว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่อาจไม่ต้องกำหนดทิศทางโดยชุมชนเสมอไป ส่วนศักยภาพของชุมชนในภาพรวมที่อยู่ในระดับดีคือ ศักยภาพของคนในชุมชน ผู้นำในชุมชน ความร่วมมือในพัฒนาศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยว ส่วนศักยภาพที่อยู่ในระดับปานกลางคือ การเตรียมความพร้อมของชุมชน การวางรูปแบบการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในชุมชน การบริหารจัดการของชุมชน การฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชน การมีส่วนร่วมกับนักท่องเที่ยว การประสานงานกับภายนอก และผลที่ได้กับชุมชน เมื่อจำแนกศักยภาพของชุมชนพบว่า 1) ชุมชนที่มีศักยภาพดีเยี่ยม (เกรด A) คือ ชุมชนบ้านแหลมมะขาม ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว ชุมชนบ้านบางบัว 2) ชุมชนที่มีศักยภาพค่อนข้างดีเยี่ยม (เกรด B+) คือ ชุมชนบ้านห้วยแร้ง ชุมชนบ้านแหลมกลัด ชุมชนบ้านรักษะคลองบางพระ ชุมชนบ้านยายม่อม ชุมชนไม้รูด และชุมชนบ้านช้างทูน และ 3) ชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี (เกรด B) คือ ชุมชนบ้านหนองเสม็ด ชุมชนบ้านท่าระแนะ ชุมชนบ้านชายเนิน ชุมชนเนินทราย ชุมชนบ้านคันทนา โดยชุมชนทั้ง 3 ระดับมีศักยภาพบนเส้นทางเชื่อมโยงจากด่านถาวรหาดเล็ก ของประเทศไทย ไปยังชุมชนของกัมพูชาคือ ชุมชนบางคะยัก ชุมชนตาโต ชุมชนซีพิท ชุมชนแพรกโดนด ชุมชนตระเปียงซังแก ชุมชนจัมบัก และชุมชนในอำเภอฮอนดัทของเวียดนาม

Abstract

The purposes of this research were to explore and gather the tourism resources by the community of Trat province as well as to assess the potential of community-based tourism resources leading to determination of tourism routes in order to link Cambodia and Vietnam. The key informants were 139 people from the natural, historical and cultural tourism areas, tourism areas managed by 29 communities of Trat province and seven (7) communities of Cambodia and Vietnam areas. Research instrument and techniques used including semi-structured interview, questionnaire, test, focus group discussion and public hearing. Data derived from test were analyzed by using percentage, while those of questionnaire were analyzed with Mean and Standard Deviation. Meanwhile, the content analysis was used with the data from interview and focus group discussion.

The findings revealed that there were 29 communities in Trat which covered seven (7) districts having knowledge of community based tourism management. The majority of them were aware that the community-based tourism was managed by community and for community. People in the community could play a proprietary role that they had the right to manage and educate visitors. As the community owner, they could have a participative management for their environmental, social and cultural sustainability. However, another 58.2% misunderstood that community-based tourism management was a way that tourism might not always be driven by the community. The potential of the community as a whole is at a good level including efficiency of community people, their leader and cooperation in the development of tourism community efficiency. The potential was at a moderate level including community preparation, layout management, community participation, community management, training of tourism personnel in the community, participation with tourists, coordination with the outside and outcomes to the community. When identifying the potential of the community, it was found that 1) the communities with excellent potential (grade A) were Lammakam, Namchio and Bangbao; 2) the communities with relatively good potential (grade B+) were Ban Huay Raeng, Ban Laem Klad, Ban Rak Klong Bang Phra, Ban Yaimom, Mai Root and Ban Chang Toon; and 3) the communities with good potential (grade B) were Ban Nhong Samed, Ban Ta Ra Nae, Ban Chai Nern, Nern Sai and Ban Kan Na. The three levels of potential communities on the route linking Thailand from Hat Lek Border Crossing to communities including Bangkokayak, Tatai, Chi Phat, Prek Thnout, Trapaing Sangke, and Chambok in Cambodia; and communities in Hon Dat district in Vietnam.